

Като учител въ Знаменка, Христофоръ Петковъ завелъ новъ редъ изъ знаменското училище въ духътъ на принципитѣ, които изучилъ у Добролюбовъ и конспирацията. Формалноститѣ били конфискувани, въ земанията и даванията между учителъ и ученици въвелъ пълно равенство, побоятъ, който вселилъ въ дѣтската душа страхъ и отвръщение къмъ училището, билъ изхвърленъ: плѣсницата замѣнилъ съ усмивка, тоягата — съ думитѣ: „ти, братъ, не сдѣлалъ харашо — это должно совершиться какъ-нельзя“, и т. н. Всичкитѣ занятия ставали на открито и безъ принуждение. — „Вие, любезни дѣца, трѣбва да знаете, че сте свободни хора; вие трѣбва да се научитѣ на свобода“. За да създаде отъ дѣцата „свободни люде“ и „добри граждани“, Христофоръ Петковъ стѣпчалъ съ двата крака главния прѣдметъ и въ тогавашнитѣ руско-бесарабски учебни заведения — „законъ божи“, и го замѣнилъ съ история. Той не искалъ да заблуждава „бждащитѣ граждани“: щастieto може да се извоюва и безъ богъ; богъ е първиятъ неприятелъ на човѣшкото добро.

Но ако има педагогика за малкитѣ, има педагогия и за голѣмитѣ. Христофоръ Ботйовъ не е дошелъ въ Знаменка да учи само малкитѣ и да печели пари: той се спаси отъ ржцѣтѣ на одескитѣ сищици не да търси спокойствие, а да намѣри „условия“ да приложи на практика своя моралъ и своитѣ „принципи“. Въ това отношение, въ двѣ или три посоки се разлжилъ животътъ на нашия поетъ въ Знаменка. Голѣмъ любитель на природата, той прѣкарвалъ свободното си врѣме въ екскурзии съ дѣцата — нѣщо непознато въ оние врѣмена, — и на ловъ. Ловътъ билъ за него едно удоволствие и едно упражнение. Като двигателъ на бждащата народна революция, която ще е „кървава“, той трѣбва да владѣе оржжието. Ловътъ е една школа за свободно служене съ оржжието, затова Христофоръ Петковъ се постаралъ да я мине напълно. Въ Русия